

FOLIA ONOMASTICA CROATICA 12–13 (2003–2004)

UDK 811.163.42'373.21
Izvorni znanstveni članak
Rukopis primljen 3. X. 2003.
Prihvaćen za tisak 8. XII. 2004.

JOSIP LISAC
Sveučilište u Zadru
Odjel za kroatistiku i slavistiku
Obala kralja Petra Krešimira IV, 2
HR-23000 Zadar

TOPONIM DELNICE

U radu se razmatra etimologija toponima *Delnice*, pitanje njegova prvog spominjanja i standardnojezična dimenzija toga imena. Zaključeno je da lik *Delnice* nije domaći, da u tom primjeru lokalni izgovor nije uzdrmao tradiciju što traje još od 15. stoljeća.

Toponim *Delnice*, kao i neki drugi goranski toponimi, motiviran je najvjerojatnije činjenicom smještenosti na granici između broetskoga i hreljinskog dominija (R. Strohal, 1935, 42). Doduše, u literaturi (Vida Barac-Grum, 1973–1974, 24) se ime *Delnice* tumači i drugačije, također prema pridjevu *дѣлнь*, ali u značenju 'gorski', no svakako prevladava prije spomenuto rješenje (v. npr. Vida Barac-Grum, Božidar Finka, 1981, 430). Ponegdje se spominje kako bi ime *Delnice* dolazilo od 'delavci' u značenju 'radnici', 'djelatnici' (Br. Pleše, 1954–1955, 106). Upravo je Br. Pleše jedini u svoj dosadanjoj literaturi spomenuo ono što navodi Vinko Sabljar (1866, 76), naime, da su se *Delnice* "njegda" zvale "Merzlopolje". No nije jasno odakle Pleše uzima da je prvotno ime naselja bilo Mrzlopolje: "Prvobitni naziv za ovo naselje bilo je Mrzlopolje "(1866. 106). Svakako je vrijedno spomenuti kako je u povodu Sabljareva djela rečeno "kako se u te podatke možemo potpuno pouzdati" (A. Cividini, 1934, 26). Sabljarevo djelo drži dragocjenim i M. Lončarić (1978). Službeno smo ime toga mjesta već naveli (*Delnice*), općenito je poznato da se to mjesto u Akademijinu *Rječniku* zove *Dionice*, a uz to je potrebno navesti da se u domaćem kajkavskom govoru *Delnice* obično zovu *Дѣлѣнце*.

Naravno, domaće ime mjesta u skladu je s lokalnim izgovorom, ono je dijalekatski obilježeno. U tom je idiomu jat dao diftong *ě > ei* (npr. *leip*, *veitar*), dočesto *l* dalo je neslogovno *u* (npr. *veseu*, *biu* 'bio'), a došlo je i do drugačije dekom-

pozicije imena na slogove (*Del-ni-ce* > *Dej-van-ce*). I neke druge značajke domaćeg govora vidljive su iz delničkoga izgovora imena mjesta, npr. to da se dočetano *e* realizira kao otvoreno *e*.

Obično se misli kako je prvi spomen *Delnice* iz godine 1481. Te je godine, naime, kraljevski sud Matije Korvina zabranio Frankopanima i drugim feudalnim gospodarima ubiranje maltarine od zagrebačkih trgovaca u Lukovdolu, Moravicama, Delnicama, Lokvama, Brodu, Vrbovskom i u još nekim mjestima. Međutim, Andrija Rački (s. a., 8), navodi da se u “knjizi riječkog gradskog kancilera Antona Renia iz 15. vijeka” spominju *Delnice*. Doista, kodeks riječkoga kancelara i notara Antuna de Renno sadrži i ugovor na koji se nedovoljno precizno osvrnuo A. Rački. Latinskim jezikom pisan ugovor iz 1438. u kojem se spominju *Delnice* nalazi se na 39. stranici rukopisa i na 86. stranici Giganteova izdanja *Libri dell Cancelliere* (Rijeka, 1912). Tu u latinskom zapisu čitamo o Stjepanu, pokojnoga Kalmina, *de Delnic* “iz Delnica” koji će u Rijeci izučavati krojački zanat. Odatle lijepo vidimo da su se 1438. Delnice vjerojatno već otpočele razvijati kad se jedan od domaćih sinova tada uputio u Rijeku. Važno je da tu nalazimo zapis *Delnice*, vjerojatno prema čakavskom izgovoru. Ni poslije u raznim pismima i sličnim spisima ne nalazimo mnogo traga domaćem idiomu, pa i u jednom pismu iz 1723. čitamo *iz Delnic* (R. Strohal, 1901, 226). U suvremenog dijalektalnog autora (Antun Majnarić, *Lejpe maje Dejuon'ce*, Delnice, 2000), razumije se, nastoji se nesavršenom grafijom registrirati što točnije pravi izgovor.

Već je natuknuto da razgovor o toponimu *Delnice* ima i standardnojezičnu dimenziju. O tom je na ovaj ili onaj način često pisao i naš svečar, Petar Šimunović. U njega npr. čitamo: “A unificiranje imena i njihovo svodenje na štokavski oblik književnog jezika javilo se paralelno s reakcionarnom idejom unificiranja jezika i pisma kod Hrvata i Srba” (1981, 439). Opstalo je ipak ime *Delnice*, nije nametnuto *Dionice*. S tim u svezi, glede *Dionica* iz Akademijina *Rječnika*, rečeno je i ovo: “Kajkavska sastavnica *del-* u imenu mjesta *Delnice* strogo je poštovana” (M. Mamić, 1996, 93). Valja nam, dakle, ipak zaključiti da lik *Delnice* nije domaći. Čini se da tu lokalni izgovor nije uzdrmao pisanu tradiciju što traje još od 15. stoljeća.

Literatura

- BARAC-GRUM, VIDA 1973–1974. Toponimija gorskokotarske regije u Hrvatskoj. *Onomastica jugoslavica*, 3–4, 23–26.
- BARAC-GRUM, VIDA; BOŽIDAR FINKA 1981. “Govori i nazivlje” u: *Gorski kotar*, Delnice, 418–431.
- CIVIDINI. ANTE 1934. *Gorski kotar*, Dio I, sv. 1, Zagreb.

- LISAC, JOSIP 1981. Oko problema prvog spomena naziva Delnica, *Istra*, 20, 3–4, 147–150.
- LISAC, JOSIP 1988. Iz goranskog vokalizma, *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku*, XXXI, 2, 137–175.
- LONČARIĆ, MIJO 1978. O varijantama ojkonomima i višeimenosti naselja u Sabljarevu 'Miestopisnom rječniku', *Filologija*, 8, 193–199.
- MAMIĆ, MILE 1996. *Jezični savjeti*, Zadar.
- PLEŠE, BR. 1954–1955. Delnice. Prilog poznavanju razvoja mjesta i stanovništva, *Geografski glasnik*, 16–17, 106–109.
- RAČKI, ANDRIJA S. A. *Iz prošlih dana općine Liča i Fužine*, Rijeka.
- SABLJAR, VINKO 1866. *Miestopisni rječnik kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije*, Zagreb.
- SKOK, PETAR 1971–1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV, Zagreb.
- STROHAL, RUDOLF 1901. *Hrvatskih narodnih pripovijedaka knj. II. Narodne pripovjetke iz grada Karlovca, sela Lokava, Delnica i trgovišta Vrbovskog*, Karlovac.
- STROHAL, RUDOLF 1935. *Uz Lujzinsku cestu*, Zagreb.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR 1981. "Daničić onomastičar (prilog problemu standardizacije mjesnih imena na hrvatskom i srpskom jezičnom području)", u: *Zbornik o Đuri Daničiću*, Zagreb – Beograd, 433–446.

On the place-name of Delnice

Summary

The author discusses the etymology of the place-name *Delnice*, the question of its first record and its form in the light of the Croatian standard. He concludes that the form *Delnice* is not indigenous, and that in this respect the local pronunciation did not disrupt the tradition lasting from the 15th century.

Ključne riječi: toponimija, ojkonomija, hrvatska dijalektologija, Delnice

Key words: toponymy, place-names, Croatian dialectology, Delnice

